

N.F.S. Grundtvigs Pris 2016

Motivation v. Ingrid Ank, akademileder Grundtvig-Akademiet

Én af de to, der i år skal modtage N.F.S. Grundtvigs pris er flittig bruger af udtrykket ”menneske først, kristen så”. Nogen vil måske hævde, at det er et af de mere fortærskede Grundtvig-bon mot’er. Ikke desto mindre kan man fortsat diskutere, hvad det betyder.

Hvad vil det sige at være menneske, hvis menneske ikke er noget, man bare er, men noget man skal blive? Hvad skal der til for at blive menneske? Er det en opgave, som hvert enkelt menneske selv står med, sådan som filosofen Søren Kierkegaard ville hævde, eller er det noget, vi må hjælpe hinanden med? Hvordan bliver man mennesker sammen? Og hvad vil det sige at være ’menneskelig’?

De to modtagere af N.F.S. Grundtvigs pris er ikke Grundtvig-forskere. Tilgangen til udsagnet ”menneske først, kristen så” er derfor for jeres begges vedkommende en tilgang, der handler om at udleve det i praksis. På forskellige vis har – den ene gennem et langt liv, den anden indtil videre gennem et kortere – kæmpet for, at vi skal blive mennesker – og at vi skal blive menneskelige over for hinanden. Og det er på den baggrund I i år er valgt som modtagere af prisen.

En anden og særlig grund til, at I modtager N.F.S. Grundtvigs pris, er, at I udlever *det* i praksis, som man inden for de grundtvigske kredse bryster sig meget af: At mødes med dem, man er uenig med.

For medlemmerne af Grundtvigsk Forum, der i dag er forsamlet i Vartov, kan det være let nok at mødes om uenighed – for hvor to eller tre grundtvigske er forsamlede, da vil der også være uenighed til stede. Ofte er der dog tale om uenighed af den type, man i fællesskab kan hygge sig lidt med – selvom emnet for uenigheden kan være nok så alvorligt.

Hvad I i høj grad praktiserer er at insistere på at mødes med dem, I er uenige med, eller med dem, der er uenige med jer, og at gøre det vedholdende og fortsat, også når uenigheden *ikke* er hyggelig. Også når uenigheden er farlig, hadefuld og livstruende.

Der er blevet sagt meget i disse år om tolerance, meget af det driver af kliché og er i virkeligheden med til at opbygge nogle meget faste stereotyper om, hvem der skal være tolerante over for hvem: de hvide over for de sorte, de frikadelle-spisende over for de ikke-frikadelle-spisende, osv. Den slags stereotyper kan virkelige mennesker sjældent være i.

Den virkelighed, I inviterer til samtale i, er en langt mere broget virkelighed. Det er en virkelighed, hvor politiske spørgsmål, religiøse spørgsmål, menneskelige spørgsmål ikke er afgjort på forhånd. Det er i høj grad samtaler af denne type, der aktuelt er brug for.

N.F.S. Grundtvigs pris går i år til foredragsholder, ’brobygger’ og tidligere folketingsmedlem Özlem Cekic og til tidligere overrabbiner Bent Melchior.

Özlem Cekic står bl.a. bag initiativet ’Dialogkaffe’ og initiativet ’Brobygger’. Det handler om at mødes og føre samtale, også når modsætningerne giver sig udtryk i hadefuldhed eller når forskellene mellem samtalepartnere i omverdenens øjne er for store til en frugtbar samtale. En af dem, hun også har inviteret til samtale er Bent Melchior, hvis virke som overrabbiner, underviser og offentlig debattør i sig selv er en livslang insisteren på dialog og bekæmpelse af fordomme og had.

Jeres fælles samtale viser, at tolerance ikke handler om at finde et neutralt og dermed intetsigende kompromis, fx mellem religioner eller mellem politiske ståsteder, men om at lytte – og derved fortsætte samtalen og blive 'menneskelige'.

Prisen er dermed også en pris til åndsfriheden, at åndsfrihed kun hersker der, hvor man forsvare den andens ret til at mene noget andet end sig selv. Og det er en pris til religionsfriheden, til den grundlovssikrede religionsfrihed, vi nyder glæde af i Danmark, og som også i fremtiden må forvaltes med omtanke.